

KRÁTKODOBÉ VÝSTAVY

Labyrintem normalizace. Židovská obec jako zrcadlo většinové společnosti

Od 6. dubna 2017 do 28. ledna 2018 patří Galerie Roberta Guttmanna nově krátkodobé výstavě Židovského muzea v Praze, která vznikla ve spolupráci s Ústavem pro studium totalitních režimů a Archivem bezpečnostních složek u příležitosti 40. výročí vzniku Charty 77.

Charta 77, občanská iniciativa požadující dodržování lidských a občanských práv, byla nejvýznamnější akcí odporu proti komunistickému režimu a normalizaci. Čtyřicáté výročí zveřejnění tohoto dokumentu nabízí možnost představit fenomén židovské obce v období normalizace v jeho nesporné specifitě a současně jako mikrosvět, ve kterém se na menším prostoru, ale neméně intenzivně odehrávaly podobné procesy jako ve většinové společnosti.

Výstava ukazuje na konkrétních případech způsoby působení StB proti židovským obcím, dilemata, jimž byli jejich členové vystaveni, ale i zapojení některých jejich členů do disentu a aktivit mimo rámec oficiálních židovských obcí. Nejsou však zachyceny jen různé formy dobové "protisionistické" propagandy a jejich dopad na lidské životy. Součástí normalizace bylo také ničení židovských hřbitovů, demolice synagog, zamezování výzkumu a dokumentace osudu Židů za druhé světové války stejně jako téměř úplná likvidace judaistiky. Výstava představuje fotografie zachycující každodennost židovského života, snahy o jeho zachování navzdory koordinovaným snahám státních orgánů o utlumení jakýchkoliv smysluplných aktivit, zejména předávání tradic dalším generacím. Většina unikátních dokumentů a fotografií z různých archivních zdrojů se na výstavě objevuje vůbec poprvé.

Autorem a kurátorem výstavy *Labyrintem normalizace. Židovská obec jako zrcadlo většinové společnosti* je filmový dokumentarista Martin Šmok. Výstava vznikla za podpory Státního fondu kultury ČR a Hlavního města Prahy.

Galerie Roberta Guttmanna
U Staré školy 3, Praha 1
Otevřeno denně kromě SO a dalších židovských svátků 9–18 h

Dlažební kostky vyrobené z židovských náhrobků byly využity při budování pěší zóny na Praze 1. Foto Dana Cabanová. © Židovské muzeum v Praze

Vrátit obětem jejich tvář

Ve spolupráci s Židovským muzeem v Praze proběhla mezi 1. květnem až 18. červnem 2017 v Městském muzeu a galerii Vodňany (budově bývalé synagogy) výstava dokumentů pod názvem *Vrátit obětem jejich tvář... Zmizelý svět vodňanských židů*, jejímž autorem byl PhDr. Josef Nožička ze Státního okresního archivu Písek. Město Vodňany si tak připomnělo židovské obyvatele města Vodňan ve 20. – 40. letech 20. století a jejich stopu v tehdejším společenském i hospodářském životě obce.

VÝBĚR Z PRAŽSKÝCH KULTURNÍCH AKCÍ A PŘEDNÁŠEK

Ve středu 19. dubna přivítala zcela plná Maiselova synagoga známou polskou prozaičku Olgu Tokarczuk, jež četla ze svého románu *Knihy Jakubovy*, který letos vychází v českém překladu. Obsáhlá románová historická freska se věnuje osobnosti samozvaného proroka a náboženského reformátora Jakuba Franka. Svět polských Židů v multikulturní Rzeczpospolité přiblížil publiku projekt *Mnoha jazyky* vokalistky, instrumentalistky a skladatelky Karoliny Ciché složený z písní v jidiš, barokní polštině, ukrajinštině nebo běloruštině, který navodil atmosféru mnohojazyčného regionu Podlesí, kde židovské osady vznikaly od 15. století. Během večera byla dále v synagoze k vidění putovní výstava věnovaná historii Židů na území Polska v 16. až 18. století. Večer se konal ve spolupráci Židovského muzea v Praze s Polským institutem v Praze a Muzeem dějin polských Židů POLIN.

Spisovatelka Olga Tokarczuk v Maiselově synagoze

Kolébka a hrob lékaře a cestovatele Jakoba Eduarda Polaka

Přednáška historika Davida Venclíka (PedF UK) konaná 25. května v muzejním Oddělení pro vzdělávání a kulturu podhalila život polozapomenutého průkopníka západního směru lékařství v Persii a osobního šáhova lékaře i jeho vztahy k českým zemím. Zatímco hrob Jakoba Eduarda Polaka (1818–1891) nacházející se v židovské části Vídeňského ústředního hřbitova s úctou navštěvují zejména zde působící iránské lékaři a medicové, místo jeho narození ve Velké Mořině u Karlštejna zůstává téměř neznámé...

Dr. J. E. Polak.

Jakob Eduard Polak. Portrét neznámého autora. © Universitätsbibliothek Trier

České smyčcové duo

Koncert stejnojmenného komorního sboru houslistky Lucie Sedlákové Hůlové a violoncellisty Martina Sedláka proběhl v Maiselově synagoze 8. června. Početné publikum si vedle děl N. Paganiniho, R. Glièra a G. Piatigorskyho vyslechlo i díla tzv. terezínských skladatelů E. Schulhoffa, G. Kleina a Z. Schula.

České smyčcové duo

PUBLIKACE

Právě vyšlo nové číslo odborného časopisu *Judaica Bohemiae*

Na konci června 2017 vyšlo nové číslo časopisu *Judaica Bohemiae* 52 (2017), 1. Svazek zahajuje studie Ivety Cermanové, jež shrnuje dosavadní znalosti o osudech pražských Židů za válek o rakouské dědictví na počátku vlády Marie Terezie a o jejich údajné spolupráci s nepřítelem, jež se r. 1744 stala záminkou ke dvěma pogromům a vypovězení. Rozebírá pohled dobových židovských i nežidovských pramenů na tyto události a představuje dosud neznámý pramen – rodinný svitek Josefa Kirschnera Šocheta (1717–1766), v němž autor líčí svůj tragický zážitek během druhého pražského pogromu 26.–27. listopadu 1744. V následující studii *Early Documentation of the Shoah in the Czech Lands: The Documentation Project and the Prague Jewish Museum (1945–1947)* se Magda Veselská zabývá aktivitami jednotlivců, kteří se sběrem autentických dokumentů během 2. světové války a krátce po ní snažili zaznamenat soudobé dění a zejména pronásledování Židů. Zvláštní pozornost věnuje poválečnému shromažďování dokumentů a svědectví skupinou kolem Zeeva Sheka (tzv. Dokumentační akce) a podílem Židovského muzea v Praze na této práci. Studie v sekci Documents z pera Petra Vítámváse kriticky hodnotí dosavadní názory na počátky židovského osídlení Boskovic ve středověku a rozborem záznamů o Židech v boskovických městských knihách dokazuje, že počátky židovského osídlení zde lze datovat až do 16. století

Rubrika Zprávy přináší u příležitosti uplynulého výročí 20 let od smrti historika, archiváře a prvního redaktora *Judaica Bohemiae* Jana Heřmana (1933–1986) shrnující příspěvek V. Hamáčkové a A. Putíka o jeho osobnosti a díle. Lenka Uličná informuje o dlouhodobém projektu Židovského muzea v Praze na komplexní zpracování nálezů z geníz Čech a Moravy a představuje jeho pilotní sondu – zpracování nálezů z genizy v Rychnově nad Kněžnou. István Pál Ádám přináší zprávu o konferenci *The Holocaust and its Aftermath from the Family Perspective*, konané 15.–16. března 2017 v Praze.

Závěrečná sekce časopisu obsahuje recenze na knihy Evy Doležalové a kol., *Juden in der mittelalterlichen Stadt. Der städtische Raum im Mittelalter – Ort des Zusammenlebens und des Konflikts / Jews in the Medieval Town. Urban Space in the Middle Ages – A Place of Coexistence and Conflicts* (H. Teufel), Helmuta Teufela a kol., „Avigdor, Benesch, Gitl.“ *Juden in Böhmen, Mähren und Schlesien im Mittelalter. Samuel Steinherz zum Gedenken (1857 Güssing – 1942 Theresienstadt)* (Ivan Hlaváček), Stephanie Schlesier, *Bürger zweiter Klasse? Juden auf dem Land in Preußen, Lothringen und Luxemburg* (Ines Koeltzsch) a Michaely Peroutkové, *Židovské identity v Československu před 2. světovou válkou a po ní* (Alena Heitlinger).

Judaica Bohemiae se specializují na vydávání odborných studií k dějinám a kultuře Židů v českých zemích, resp. širším středoevropském prostoru (území někdejší habsburské monarchie). Vycházejí od r. 1965 a jejich vydavatelem je Židovské muzeum v Praze.

Publikačními jazyky jsou angličtina a němčina.

JUDAICA BOHEMIAE LII-1

JEWISH MUSEUM IN PRAGUE 2017

DALŠÍ ZPRÁVY Z MUZEA

Nové svědectví ve sbírce Rozhovory s pamětníky

Dějiny Židů ve 20. století pomáhá mapovat orálně-historický projekt Židovského muzea v Praze, v jehož rámci se od roku 1990 systematicky nahrávají rozhovory s pamětníky. Cílem je zachovat židovskou paměť a zároveň etablovat židovskou zkušenost jako součást české kolektivní paměti. V roce 2014 se o projektu dozvěděla Věra Schiff, rodačka z Prahy nyní žijící v Torontu. Projevila přání poskytnout muzeu své svědectví. Podařilo se nám v Kanadě nalézt spolupracovnici, Kateřinu Fischerovou, která pamětnici navštívila a její vzpomínky zachytila. Věra Schiff se narodila v Praze v roce 1926 do české židovské rodiny. Vřelý a soudržný rodinný život ukončila nacistická perzekuce. Své nejbližší ztratila Věra Schiff v děsivých podmínkách Terezína, sama přežila, někdy – jak říká – i navzdory sobě samé. Jako i jiní přeživší šoa se po

návratu z tábora potýkala s nepochopením okolí a vlastním zoufalstvím. Záhy k moci nastoupil komunistický režim a Věra Schiff cítila, že v další totalitě již žít nemůže. S manželem a malým synem odešli do nově vzniklého židovského státu, kde se tehdy teprve budovaly základy dnešního moderního Izraele. Ani tam jí však osud cestu neumetl. Biografické vyprávění Věry Schiff vychází na pokračování ve čtyřech letošních číslech časopisu Revolver Revue – www.revolverrevue.cz.

Stipendistka projektu EHRI v Židovském muzeu v Praze

Židovské muzeum v Praze se od roku 2010 podílí na mezinárodním projektu EHRI (Evropská infrastruktura pro výzkum holocaustu). V jeho rámci je možné se ucházet o několikátýdenní výzkumná stipendia v některých z partnerských institucí projektu (podrobnější informace o EHRI stipendiích jsou k dispozici na: <https://www.ehri-project.eu/ehri-fellowship-call-2016-2018>

V květnu 2017 se podařilo získat stipendium v Židovském muzeu v Praze Viktorii Sukovaté z Ukrajiny. EHRI stipendistka se dlouhodobě zabývá tematikou druhé světové války a šoa, mimo jiné přednáší na univerzitě v Charkově. Viktorie Sukovatá se během svého měsíčního pobytu zaměřila na studium archivních pramenů uložených v Oddělení pro dějiny šoa muzea, jimiž obohatila svůj výzkum věnující se tématu kultury a divadla v ghettech během druhé světové války.

Kulturou proti antisemitismu 2017

Židovské muzeum v Praze bylo i letos partnerem tradičního veřejného setkání proti antisemitismu, které se koná při příležitosti Dne památky obětí holocaustu. Pochod dobré vůle centrem Prahy, který uspořádala Česká pobočka Mezinárodního křesťanského velvyslanectví Jeruzalém (ICEJ) v neděli 23. dubna 2017, prošel ze Staroměstského náměstí ulicemi Josefova a zastavil se na Palachově náměstí před Rudolfinem, kde profesionální tanečníci připomenuli památku obětí šoa. Pochod byl zakončen ve Valdštejnské zahradě, kde se účastníci připojili k navazujícímu shromáždění. Podrobnosti naleznete na stránkách www.vsichnijsmelidi.cz a na facebooku pod názvem „Kulturou proti antisemitismu“.

Foto © ICEJ

Jom ha-šoa 5777 (2017)

Židovské muzeum v Praze se 24. dubna zapojilo do již 12. ročníku veřejného čtení jmen obětí holocaustu u příležitosti Jom ha-šoa – Dne vzpomínání na oběti holocaustu. Kontinuální čtení jmen letos proběhlo v 13 městech České republiky. V Praze se vzpomínková akce konala na Náměstí Jiřího z Poděbrad, dalšími pořádajícími městy byly Blatná, Brno, Havlíčkův Brod, Klatovy, Kolín, Kosova Hora, Kutná Hora, Liberec, Olomouc, Plzeň, Sušice a Ústí nad Labem. V Pinkasově synagoze proběhla téhož dne dopoledne vzpomínková akce připomínající oběti genocidy Židů.

יום השואה Jom - ha - Šoa

Festival MEETING BRNO

Ve dnech 19. – 28. května se Židovské muzeum v Praze zapojilo do festivalu MEETING BRNO, který se i ve svém druhém ročníku zaměřil na mapování a zpřítomnění historie Moravy a jejího největšího města, jemuž dala tvář i význam nejen česká, ale také německá a židovská komunita. Muzeum poskytlo vizuální materiály ze svého archivu pro realizaci židovské historické stezky městem coby aplikace pro mobilní přístroje. Uživatelé nyní mohou sami procházet cestu značenou trojúhelníkovými nosiči zasazenými v ulicích a detaily si dohledávat na webových stránkách <http://stezkybrno.cz/zs/> ve 3 jazykových mutacích. Více o festivalu na www.meetingbrno.cz

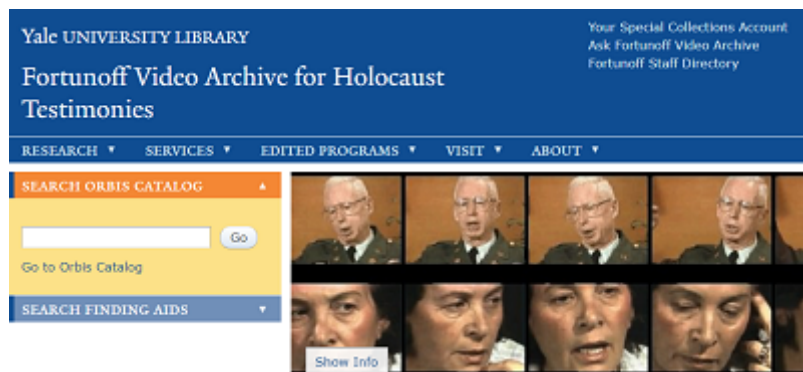
Pražská muzejní noc 2017

Židovské muzeum v Praze se letos opět zúčastnilo již 14. ročníku projektu Pražská muzejní noc. Tato kulturně-prezentační akce propagující činnost muzeí a galerií přináší již od roku 2004 možnost prozkoumat kulturní dědictví metropole v tak trochu jiném světle. Zástupům návštěvníků se letos otevřely dveře Maiselovy synagogy s expozicí věnovanou dějinám Židů v českých zemích v 10. – 18. století a Španělské synagogy, kde se mohli seznámit s osudy českých a moravských Židů v 19. a 20. století. V Maiselově synagoze byl připravena i prohlídka pro neslyšící. Zájem veřejnosti o noční návštěvu muzea byl i letos enormní. Mezi 22.30 a 01.00 hod expozicemi prošlo celkem 3827 zájemců – o celých 40% více než v loňském roce.

Fortunoff Video Archive

Od června 2017 je možné v knihovně a multimediálním centru Židovského muzea v Praze prohlížet videa ze sbírky Fortunoff Video Archive for Holocaust Testimonies. Tento soubor rozhovorů se svědky a přeživšími holocaustu, který začal vznikat na konci 70. let, nyní spravuje Knihovna Yale University. Tato knihovna naše muzeum bezplatně zařadila mezi tzv. „partner sites“ (místa, kde je možné vzpomínky prohlížet). V současné době je nahráno více než 4 400 rozhovorů a knihovna muzea je jedním z několika míst v Evropě, kde je možné po registraci a objednání konkrétní vzpomínky zhlédnout celý videorozhovor. K souboru vzpomínek, které shromažďuje samo Židovské muzeum v Praze, tak přibyla po Archivu USC Shoah Foundation Institute další významná zahraniční databáze rozhovorů.

Významné ocenění pro město Kolín

Memorial Scrolls Trust London spolu s Židovským muzeem v Praze udělilo městu Kolín ocenění za úsilí, které věnuje zachování židovského dědictví města i památce zmizelých židovských obyvatel. Stalo se tak 1. června u příležitosti 75. výročí kolínských transportů a návštěvy zástupců liberální synagogy Northwood and Pinner v Londýně. V budově obchodní akademie byla odhalena pamětní deska připomínající jména studentů, kteří nepřežili holocaust. Do dlažby v ulici Karolíny Světlé byl položen již 65. Stolperstein, věnovaný památce rodiny Hübschů. Předání ceny doprovodil společný koncert sborů gymnázia Kolín a londýnské Northwood a Pinner Liberal Synagogue. Pozvání na koncert přijala Michaela Marksová, ministryně práce a sociálních věcí ČR.

Z Paříže do Paříže

Židovské muzeum v Praze v květnu partnersky podpořilo uvedení celovečerního snímku *Z Paříže do Paříže* ve spolupráci s distribuční společností Cinemart. Film byl natočen podle skutečné události a stejnojmenné knižní předlohy, jež současně vyšla v Nakladatelství Mladá fronta. Příběh dvou židovských chlapců, kteří utíkají před nacisty z Paříže na jih Francie, byl premiérově uveden na Festivalu filmů pro děti a mládež ve Zlíně na konci května a distribuční premiéru měl 1. června. Muzeum před premiérou filmu uspořádalo pro své publikum soutěž o výtisky knižní předlohy a lístky na filmové představení. Upoutávku k filmu můžete zhlédnout na www.youtube.com/watch?v=2HZCqTITd1Q

Židovská Praha jinak. Debata nad knižní řadou *Židé-dějiny-paměť*

Židovské muzeum v Praze, Nakladatelství Lidové noviny a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR uspořádaly 10. května u příležitosti veletrhu Svět knihy debatu s Martinou Niedhammer a Ines Koeltzsch, autorkami nových knih o židovské Praze, které vyšly v edici Nakladatelství Lidové noviny *Židé-dějiny-paměť*. Spolu s historičkami Kateřinou Čapkovou, odbornou redaktorkou knižní řady, a Zuzanou Schreiberovou, vedoucí úspěšného projektu *Praha sdílená a rozdělená*, se zamýšlely, jak psát dějiny židovské Prahy jinak než podle tradičních narativů, jak využít fenomén městského prostoru pro historický výzkum a proč jsou židovské dějiny důležitou součástí všeobecných dějin Prahy. Další informace k ediční řadě *Židé-dějiny-paměť*, kterou vydává Nakladatelství Lidové noviny ve spolupráci s Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR a Židovským muzeem v Praze, naleznete na <https://www.nln.cz/knihy-zidedejiny-pamet/1>

VÝZNAMNÉ NÁVŠTĚVY

Duben

Velvyslanec Korejské republiky v České republice JE Moon Seoung-Hyun navštívil Židovské muzeum v Praze 20. dubna 2017. V doprovodu ředitele muzea Leo Pavláta si prohlédl výstavu *Labyrintem normalizace: Židovská obec jako zrcadlo většinové společnosti* právě probíhající v muzejní Galerii Roberta Guttmanna.

Květen

Dne 8. května 2017 Židovské muzeum v Praze navštívila paní Jaroslava Doležalová ze Žďáru n. Sázavou, jež coby devatenáctiletá roku 1944 spolu se svým manželem ukrývala pětiletou židovskou holčičku Jarmilku Vilhelmovou a pomohla tak zachránit její život.

S příběhem Jaroslavy Doležalové se můžete seznámit na www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10117034229-168-hodin/217452801100507/obsah/542274-o-jarusce

Jaroslava Doležalová (uprostřed) se synem (vlevo) a doprovodem

Dne 24. května 2017 Židovské muzeum v Praze navštívila delegace hostů vedená Prof. Dr. Gertem Weisskirchenem, bývalým viceprezidentem německého Bundestagu.

Den nato, 25. května 2017, Židovské muzeum v Praze přivítalo ve svých expozicích skupinu 60 zájemců z řad poslanců, jejich asistentů a dalších pracovníků Poslanecké sněmovny Parlamentu České Republiky a různých ministerstev vedenou poslancem Petrem Kudelou.

Červen

Dne 13. června 2017 navštívil Židovské muzeum v Praze Ronald S. Lauder, předseda Světového židovského kongresu a zakladatel nadace nesoucí jeho jméno, s jejíž podporou působí v Praze židovská mateřská a základní škola a gymnázium.

Dva dny nato, 15. června 2017, navštívil Židovské muzeum v Praze první místopředseda Evropské komise Frans Timmermans v doprovodu ministra zahraničních věcí ČR Lubomíra Zaorálka.

V úterý 20. června 2017 navštívila Židovské muzeum v Praze delegace Evropského soudu pro lidská práva vedená předsedou Guido Raimondim (na fotografii vlevo). Expozice si prohlédla v doprovodu předsedy Ústavního soudu České republiky Pavla Rychetského a ředitele muzea Leo Pavláta.

V neděli 25. června 2017 navštívil expozice Židovského muzea v Praze poslanec izraelského Knesetu a ministr pro vědu, technologii a vesmírný program Ofir Akunis (na fotografii druhý zleva) v doprovodu členů svého kabinetu a zástupců izraelského velvyslanectví v Praze.

Vydává Židovské muzeum v Praze, U Staré školy 1, 110 01 Praha 1

www.jewishmuseum.cz

IČO 60459263

Bankovní spojení: Commerzbank, AG, Jugoslávská 1, 120 21 Praha 2

Účet pro vnitrostátní platby v Kč: 10426398/6200

Účet pro platby v EUR: 1042639, IBAN: CZ60 6200 0000 0000 1042 6398

Účet pro platby v USD: 1042639, IBAN: CZ22 6200 0001 0700 1042 6398 SWIFT CODE:
COBACZPXXXX Pro poskytování darů uvádějte variabilní symbol 1382002 MK ČR E16832

Redakce: Kateřina Honskusová

Fotografie: ŽMP